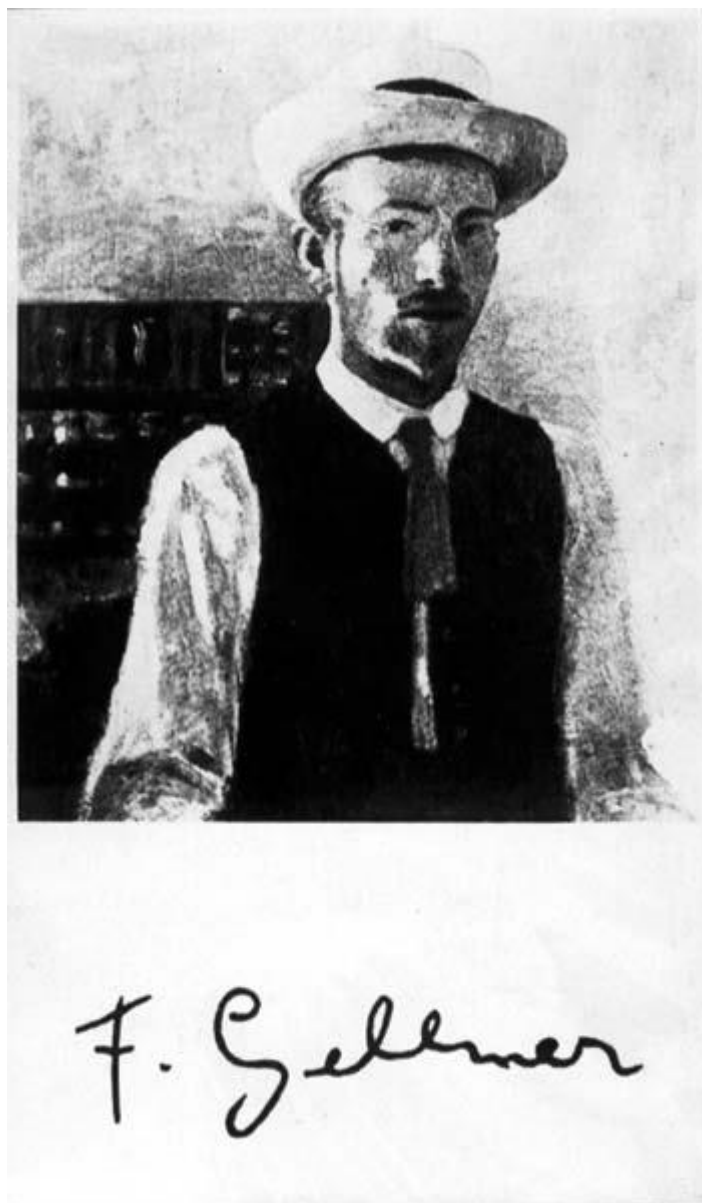

František Gellner (1881 – 1914)

František Gellner byl český básník, prozaik, kreslíř, karikaturista, ilustrátor a redaktor brněnských Lidových novin.

Gellner je jedním z českých představitelů **tzv. generace anarchistických buřičů.**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jsem smutný mládenec, rouhavý cynik, / v rozpuku mládí zhořkl mi svět, /

v ovzduší krčem a v zápachu klinik / vypučel písňě mé jedový květ.

Děkuju bohu a děkuju čertu / za plaché chvíle prchavý dar. /

Života číši jsem naklonil ke rtu, / piji z ní smutek a bolest a zmar.

(závěr básně Drobky pod stůl hází nám osud)

Život

František Gellner vyrůstal v rodině židovského obchodníka Karla Gellnera jako jedno ze sedmi dětí. V dětství se svým otcem navštěvoval jarmarky a poutě, kde vstřebával atmosféru a hledal inspiraci pro svá díla.

Během studia na gymnáziu v Mladé Boleslavi vydával vlastní časopisy, do kterých přispíval básněmi a (k nelibosti profesorů) i karikaturami členů pedagogického sboru. Gellner provokoval profesory nejen svou literární činností, ale také četbou anarchistických časopisů a příliš kladným vztahem k hospodským zařízením. Což ostatně dokazuje i výrok neznámého autora: „Měl rád krupicovou kaši, ale ještě raději měl hospody.“

I přesto, že během gymnaziálních studií propadal z matematiky, nastoupil po maturitě na studia techniky do Vídně. Nehodlal se ale vzdát svého bohémského způsobu života a básnické tvorby, a tak bylo jeho studium předčasně ukončeno. Poté studoval na Báňské akademii v Příbrami, malířství v

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Mnichově, Paříži a Drážďanech. V roce 1911 se natrvalo vrátil do Čech, kde nastoupil do brněnské redakce Lidových novin.

V roce 1914 narukoval František Gellner do rakousko-uherské armády a byl poslán na haličskou frontu. Při pochodu padl vyčerpáním. Od té doby nejsou o něm žádné zprávy a Gellner je prohlášen za nezvěstného.

Literární dílo

Gellnerovy verše působí jako cynická zpověď. Ve sbírkách **Po nás ať přijde potopa! (1901)** a **Radosti života (1903)** autenticky a bez příkras popisuje svět z pohledu bohéma, pijáka i neúspěšného studenta. Objevují se prvky zklamání, rezignace. Básně jsou situované do hospod, kaváren, autor barvitě popisuje sexuální zážitky. Gellner se staví do role cynického komentátora a zastírá tak svou osobní nejistotu a touhu po lásce.

V **Nových verších (1919)**, které byly vydány posmrtně se objevují Gellnerovy vzpomínky na dětství. Ze sbírky je cítit zklidnění a zmoudření autora.

Na pokračování vycházel v novinách Gellnerův román **Don Juan (1914, 1924)**.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Umělecké prostředky Gellnerova díla

- rytmus popěvku
- banální rýmy
- vulgarismy
- nemetaforičnost
- nepoetická slova → **antiliterární styl**

„Nechci se vyvyšovat, ale průkopníci nových směrů, budou-li spravedliví, uznají, že já to byl, jenž zavedl do českého básnictví moderní vymoženosti jako pivo, viržinka, aeroplány, zástavní lístky, atd. (...)“

Anarchističtí buřiči, anarchistická revolta

František Gellner patří mezi autory, kteří jsou označováni jako **anarchističtí buřiči** nebo také **básníci života a vzdoru**. Do skupiny těchto autorů dále patří například Viktor Dyk, S. K. Neumann, Fráňa Šrámek či Karel Toman.

Autoři se kriticky staví proti všemu starému, pohrdají měšťáckým stylem života, jejich **tvorba je revoltou** proti všemu abstraktnímu, umělému, nepřirozenému. Požadují sblížení s přírodou, sblížení literatury s životem.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

V jejich tvorbě se projevuje vliv

- **anarchismu** → snaha o neomezenou svobodu, negace autority státu,...
- **civilismu** → oslava techniky, pokroku a civilizace
- **vitalismu** → oslava života, přírody, citů a smyslů
- **antimilitarismu** → odmítání války

Čeští anarchističtí buřiči byli sdruženi kolem časopisu **Nový kult**, který založil S.

K. Neumann.

Zakladatel Nového kultu S. K. Neumann na karikatuře Františka Gellnera.

Přečtěte si ukázky z Gellnerovy tvorby

Perspektiva (Po nás ať přijde potopa!)

Má milá rozmilá, neplakej!
Život už není jinakej.

Dnes buďme ještě veselí
na naší bílé posteli!

Zejtřa, co zejtřa? Kdožpak ví.
Zejtřa si leheme do rakví.“

Už se mi k smrti protiví (Radosti života)

Už se mi k smrti protiví
ve svých citech se nimrat.
Už se mi k smrti protiví
bolestí svou se šimrat.

Nejlépe bylo by přetřhnout
všechna pouta a svazky,
minulost svoji zavrhnout,
zřící se poslední lásky,

cynickým smíchem zabušit
v marnou ješitnost svoji,
stesk svého srdce přehlušit
bouřemi, bídou a boji.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Nejlépe bylo by vzdálit se
a nikdy se nenavrátil,
svým bližním a nejbližším ztratit se,
a sám sobě se ztratit.

Konečně je to možná věc (Radosti života)

Konečně je to možná věc,
že ještě něčím budu.
Do Afriky se vypravím
dobývat zlatou rudu.

A nebude-li ze mne nic,
co tulák bez profese
budu se s šelmami o závod
prohánět po pralese.

Za ženu vezmu si gorilu.
Myslím, že shodneme se.
Má srdce divoké jako já
a též je bez konfese.

Vypracujte následující úkoly k ukázkám

1. Charakterizujte lyrického hrdinu Gellnerových básní.
2. Jak na vás působí autorův humor?
3. Co si myslíte o cynismu a morálce z jeho básní?
4. Najděte v ukázkách prvky typické pro Gellnerovu uměleckou tvorbu.
5. Převažuje v díle obrazný nebo přímý jazyk? Srovnejte se symbolismem.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

V následující básni jsou záměrně vynechána slova. Pracujte ve dvojici a doplňte je dle vlastního uvážení a nálady básně.

Všichni mi lhali (Radosti života)

Všichni mi lhali, všichni mi lhali,
blázna si ze mne dělali.
Přede mnou citem se _____,
za zády se mi _____.

Žurnály, básníci, učenci _____,
po léta za nos mě vodíce,
muži mi lhali a ženy mi lhaly.
ženy ty lhaly mi _____.

Srdce mé stále po lásce _____,
nikomu však již nevěřím
Když někdo ke mně ruce své vztáhne,
ustoupím bojácně ke _____.

Řek' bych, že všechno je ztraceno v žití,
žití je však tak záhadné!
Klidný jsem, mohu-li pivo své _____.
Hořící tabák _____.

Touha má bloudí těkavě světem,
a já popíjím v úzkých zdech.
Co je mi po tom, budu-li dětem
cestou k domovu na _____!

Propil jsem peníze, na dluh pít _____.
Šťasten, kdo propije boty své!
Zřím oknem krčmy ven v rozmoklou půdu.
Podzim ze stromů listí _____.

Jaká slova jste do básně doplnili? Správnost svého úsudku si zkontrolujte s pomocí písňe skupiny Visací zámek, která báseň Františka Gellnera zhudebnila. Odhadli jste některá slova správně? Uvedeno je i úplné znění básně.

<http://www.youtube.com/watch?v=yZ6fsROWcgo>

Všichni mi lhali (Radosti života)

Všichni mi lhali, všichni mi lhali,
blázna si ze mne dělali.
Přede mnou citem se rozplývali,
za zády se mi vysmáli.

Žurnály, básníci, učenci lhali
po léta za nos mě vodíce,
muži mi lhali a ženy mi lhaly.
ženy ty lhaly mi nejvíce.

Srdce mé stále po lásce prahne,
nikomu však již nevěřím
Když někdo ke mně ruce své vztáhne,
ustoupím bojácně ke dveřím.

Řek' bych, že všechno je ztraceno v žití,
žití je však tak záhadné!
Klidný jsem, mohu-li pivo své píti.
Hořící tabák nezchladne.

Touha má bloudí těkavě světem,
a já popíjím v úzkých zdech.
Co je mi po tom, budu-li dětem
cestou k domovu na posměch!

Propil jsem peníze, na dluh pít budu.
Šťasten, kdo propije boty své!
Zřím oknem krčmy ven v rozmoklou
půdu.
Podzim ze stromů listí rve.

K básni si vypracujte následující úkoly

1. Vyhledejte v básni znaky -ismů typických pro tvorbu anarchistických buřičů.
2. Vzpomeňte na to, co si pamatujete z Gellnerova života a konkrétními příklady doložte autobiografické zaměření básně.
3. Čím je lyrický subjekt zklamán a jak toto zklamání řeší?

Domácí úkol

Napadaly vás při četbě Františka Gellnera otázky, na které byste chtěli znát odpověď? Chtěli byste ho pochválit nebo mu něco vytknout? Vyjádřete své myšlenky v dopise, který mu napíšete.

Zajímavost

„František Gellner bez hranic“ je hudebně literární projekt skupiny allskapone's, který oživuje jeho dílo na pozadí dnešní doby (www.allskapones.cz)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ